

Türkiye Faunası

Basommatophora / Pulmonata Gastropoda

Genel olarak torsiyon olayının görüldüğü grubun hepsi hermafroditlerdir. Vücudun ön kısmında bulunan manto, zengin damarlı tavan kısmı ile bir solunum organı olarak iş görmektedir. Mantonun yapısı karasal yaşama adaptasyonunda en etkili organdır; çünkü bu yapıyı amfibik türlerden başlayarak tüm karasal türlerde görmek mümkündür. Gelişmelerinde larva bulunmaz. Kabuk basit sarmal yapıdadır, bazı türlerde ise indirgenmiştir. Tatlısu, deniz ve karada yayılış göstermektedirler. Evrimsel gelişimin en son halka-

larından biri kabul edilen karasal yaşama uyumunda, Pulmonatlar son derece başarılıdır. Hemen hemen bütün bölgelerde, farklı özellikte karasal ortamlarda yayılış gösteren türler, farklı karasal ortamların farklı ekolojik faktörleri altında çok değişik büyüklük ve yapıda vücutta sahiptirler. Paleoarktik bölgede yer alan ülkemiz birçok canlı türü için olduğu gibi, Pulmonatların yayılışında

özel bir konuma sahiptir. Ülkemiz iki kıtanın Pulmonatları için geçiş bölgesi olması yanında, sahip olduğu değişik coğrafi bölge ve iklim kuşakları ile de farklı tür ve alttür oluşumuna olanak vermektedir. Bu nedenle, ülkemizde yayılış gösteren Pulmonata türleri sayısı tüm Avrupa kıtasındaki tür sayısından oldukça fazladır.

Basommatophora, sucul ortamlarda yayılış gösteren türleri içermektedir. Başlarında dip kısmında gözleri taşıyan bir çift tentakül vardır. Genellikle yavaş akışlı akarsu ve göllerin

Bathymorphalus contortus

siğ kısımlarında, makrofitlerin yoğun bulunduğu bölgelerde yayılış gösterirler. Ülkemizden bilinen bazı aileler ve yaygın olarak bulunan türler: Physidae: *Physa acuta*, *Radix pregra*, *Radix auricularia*, Lymnaea: *Galba truncatula*, *Lymnaea stagnalis*, Planorbidae: *Planorbis planorbis*, *P. carinatus*, *Planorbis barbus*, *Gyraulus laevis*, *Bathymorphalus contortus*.

Stylommatophora / Pulmonata Gastropoda

Karasal ortamlarda yaşarlar. Başlarında iki çift tentakül bulunur. Tür belirleme çalışmaları devam etmesine karşın, bugüne kadar ülkemiz yaklaşık olarak 19 familyaya ait 400 türün yayılış gösterdiği belirlenmiştir. Bu türlerden yaklaşık 200'ü Anadolu için endemiktir.

Aile: Cochlicopidae; Tür: *Cochlicopa lubrica*; Nem oranının yüksek olduğu bölgelerde, bitkilerin ve çürümüş yaprakların içerisinde bulunur. Aile: Orculidae; *Orculella turcica*: Ege Bölgesi'nden, Doğu Anadolu Bölgesi'ne kadar yayılış gösterir. *Schileykula batumensis*: Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunur. *Pagodulina pisidica*: Batı Akdeniz Bölgesi'ndedir. Aile: Valloniidae; *Vallonia costata*: Nem oranının yüksek olduğu bölgelerde görülür. Aile: Enidae; Ülkemizde ailenin 16 cinsine ait 64 türü ya-

şamaktadır. *Ena yildirimi*, *Jaminia loewii*, *Bulminius carneus* bu türlerden bazılaridir. Aile: Succineidae: *Oxyloma elegans*; Karasal yaşama geçiş formu olarak kabul edilen tür, sucul ortamların kenar bölgelerinde yaşar. Aile: Clausiliidae: Halk arasında şeytan minaresi olarak isimlendirilen familya bireyleri, iğ şeklindeki kabuklarında klasyum denilen özel bir kapakçık sistemine sahiptirler. Dağlık kesimlerde, kayalık bölgelerde yayılış gösterirler. Ailenin ülkemizde Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç bütün bölgelerde yayılış vardır. Ülkemiz, tür ve birey sayısı çokluğu bakımından bu aile için son derece önemli bir konumdadır. Coğrafik bölgelerin ve farklı iklimlerin yeni tür ve alttür oluşumunda belirleyici rolünü aile bireylerinde kolayca izlemek mümkündür. Genel olarak ılık ve yağışlı bölgelerde *Strigileuxina*, *Rosiniella*, *Euxina*, *Quadriplicata* gibi cinslere ait türler yayılış gösterirken, Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü kıyı bölgelerinde *Albinaria* cinsine ait, yine Akdeniz Bölgesi'nin kuzey ve kısmen İç Anadolu Bölgesi'nin sert ikliminden etkilenen bölgelerinde *Phrygicica*, *Sprattia* cinsine ait türler yaşamaktadır. Aileye ait bazı türler: *Strigileuxina reuleauxi*, *Dobatia goettingi*, *Pontophaedusa funilicum*, *Serulina serrulata*, *Olimpicola olympicola* Karadeniz ve Marmara Bölgesi'nde *Albinaria* cinsine ait türler yaşamaktadır. Manavgat civarlarında *Phrygicica riedeli*, Burdur ve Denizli civarında *Sprattia sowerbyana* aksoyları; *S. Blissi*,

Eğirdir civarında yayılış göstermektedir. Aile: Helicidae; Paleoarktik bölgede geniş bir yayılış gösterirler. Ülkemizin bütün bölgelerinde bu aileye ait türlere rastlamak mümkündür. Bahçe zararlısı olan türler, karasal ortamlarda görülen bazı parazitler hastalıkların arakonaklığı yapar türler ve insan besini olarak kullanılan türler bu gruba girmektedir. Ülkemizde yaklaşık 100 türü vardır. *Cernuella virgata variabilis*, *Helicopsis derbentina*, *Morchana cartusiana*, *Fruticocampylaea narzanensis*, *Circassina frutis*, *Metafruticicola pratensis*, *Eobania vermiculata*, *Zonites megistus*, *Assyriella guttata*, *Isaurica pampyllica*, *Caucasotachea atrolabiata*, *Helix aspersa*, *H. Dickhauti*, *H. Escherichi*, *H. Lucorum*, *H. Buchii* ailenin en yaygın örnekleridir. Aile: Limacidae: Bu aileye dahil olanlarda kabuk indirgenmiş olup küçük plaklar halinde ve içte yer almaktadır. Bütün türleri çıplaktır. Halk arasında sümüklüböcekler olarak bilinirler. *Limax maximus*; ormanlarda ve ağaçlı bahçelerde yaşar.

laea narzanensis, *Circassina frutis*, *Metafruticicola pratensis*, *Eobania vermiculata*, *Zonites megistus*, *Assyriella guttata*, *Isaurica pampyllica*, *Caucasotachea atrolabiata*, *Helix aspersa*, *H. Dickhauti*, *H. Escherichi*, *H. Lucorum*, *H. Buchii* ailenin en yaygın örnekleridir. Aile: Limacidae: Bu aileye dahil olanlarda kabuk indirgenmiş olup küçük plaklar halinde ve içte yer almaktadır. Bütün türleri çıplaktır. Halk arasında sümüklüböcekler olarak bilinirler. *Limax maximus*; ormanlarda ve ağaçlı bahçelerde yaşar.

M.Zeki Yıldırım

Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi
Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi

Kaynaklar:

- Likarev, I.M. ve E.S Rammeller, *Terrestrial Molluscs of the Fauna of the U.S.S.R. Second Impression*, Janssen, 1965.
Forcart, L. "Monographie der Türkischen Enidae (Moll., Pulm.) Verh. Naturf. Ges. Basel. 51: 106- 263, 1940.
Gittenberger, E. "Die Enidae (Gas., Pulm.) gesammelt von der Niederlandischen Biologischen Expedition in die Türkei in 1959." *Zool. Meddel.*, 42: 125-141, 1967.
Heller, J. "The Taxonomy and Distribution of the Enidae (Mollusca: Pulmonata) of the Aegea Island." *J. Moll. Stud.*, 42: 371 - 373 ToF. 1-3 London, 1976.

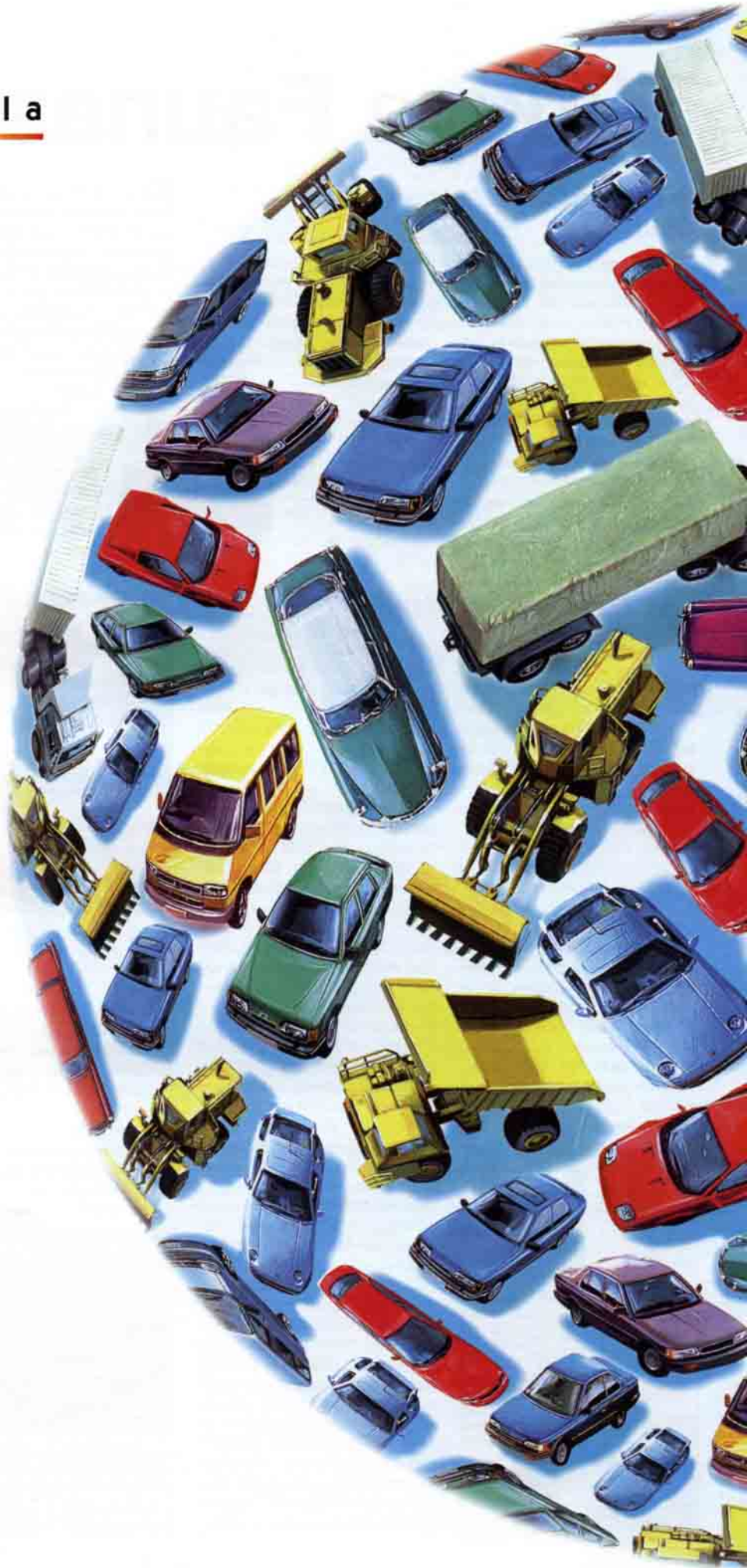

a. *Cochlicopa lubrica*, b. *Orculella turcica*, c. *Schileykula batumensis*, d. *Ena yildirimi*, e. *Jaminia loewii*, f. *Bulminius lycicus*, g. *B. Corneus*, h. *Turanena tucarci*, i. *Merdigera obscura*, j. *Mastus carneolus*, k. *Oxyloma elegans*

Leasing

dünyasıyla

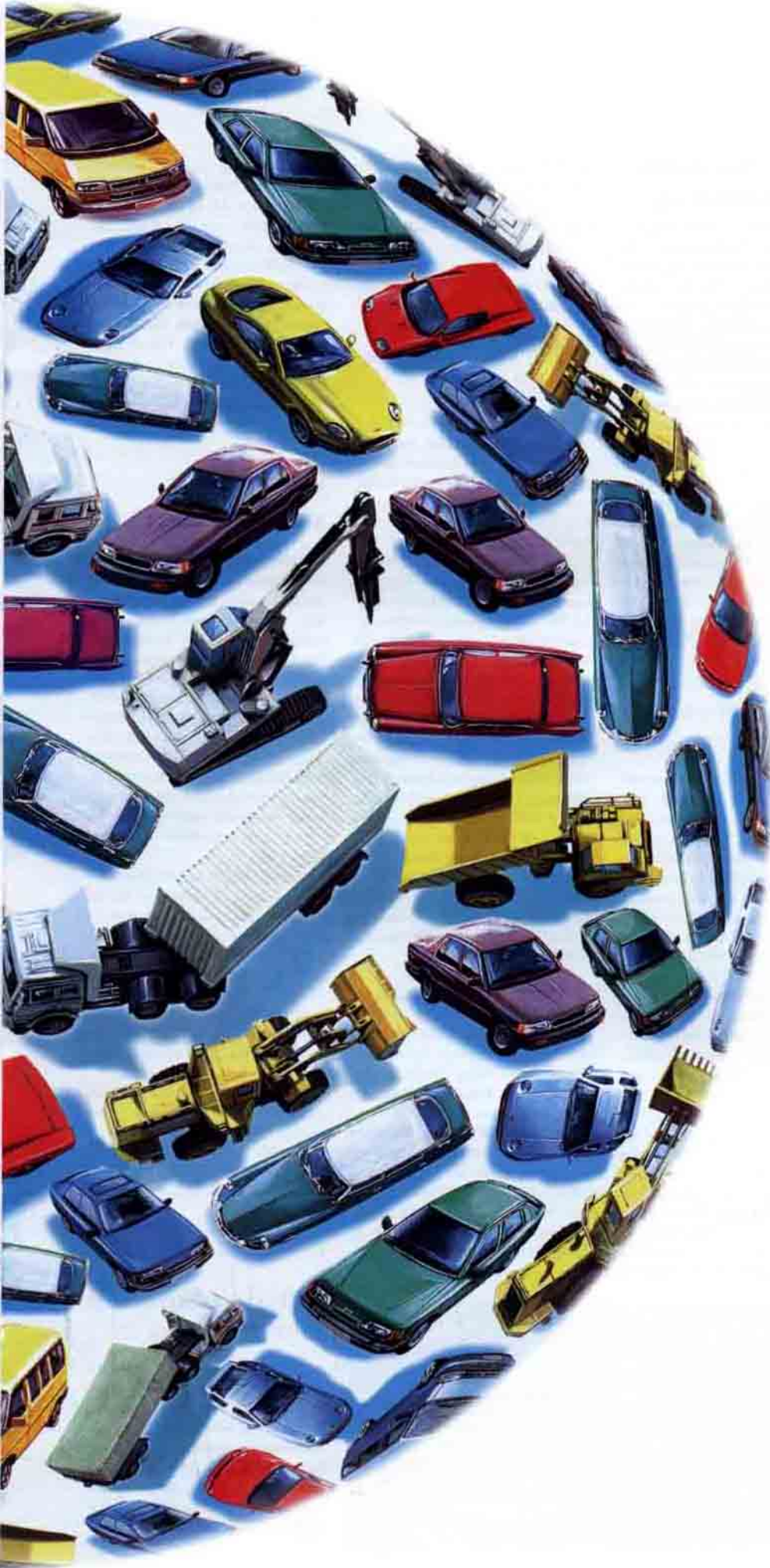
tanışın!

Merke: İstiklal Caddesi No: 168 Kat: 5-6-7 Beyoğlu 80070 İstanbul
Tel: (0-212) 293 34 44 (5 Hat) Faks: (0-212) 293 34 42

Ankara Temsilciliği: VakıfBank Finans Merkezi Tunali Hilmi Caddesi
No: 75 Kavaklıdere 06700 Ankara Tel: (0-312) 468 83 70 (6 Hat)
(0-312) 427 56 16 Faks: (0-312) 427 56 27

İzmir Temsilciliği: Atatürk Caddesi No: 40 Kat: 3 Birsan Han Konakı 35210
İzmir Tel: (0-232) 445 99 18 - 445 93 10 Faks: (0-232) 445 98 24

Daha modern, daha büyük,
daha fazla... Aklınıza gele-
bilecek her türlü iş ya da
yatırım aracı var leasing
dünyasında... Vakıf Deniz
Leasing dünyasında... Mik-
tarı, boyutları ve fiyatı ne
olursa olsun, otomotivden
inşaat sektörüne, hava ve
deniz taşımacılığında bilgi
işlem sistemlerine kadar ih-
tiyaç duyduğunuz her türlü
iş ya da yatırım araçlarının
finansmanını Vakıf Deniz
Leasing sağlıyor. Yurt içi ya
da yurt dışında olması Vakıf
Deniz Leasing için hiç önem-
li değil. Size uygun modeli
ve ödeme koşullarını belir-
leyin, bütçenizi zorlamadan,
leasing yöntemi ile dilediği-
niz ekipmana sahip olun.
**Zaman kaybetmeden Vakıf
Deniz Leasing'le tanışın,
leasing dünyasının olanak-
larından kolayca yararlanın.**